

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО МЕТРОЛОГІЮ ТА МЕТРОЛОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Цей Закон визначає правові основи забезпечення єдності вимірювань в Україні, регулює суспільні відносини у сфері метрологічної діяльності та спрямований на захист громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення.

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

- метрологія - наука про вимірювання, яка включає як теоретичні, так і практичні аспекти вимірювань у всіх галузях науки і техніки,
- вимірювання - відображення фізичних величин їхніми значеннями за допомогою експерименту та обчислень із застосуванням спеціальних технічних засобів;
- одиниця вимірювань - фізична величина певного розміру, прийнята для кількісного відображення однорідних з нею величин;
- єдність вимірювань - стан вимірювань, за якого їхні результати виражаються в узаконених одиницях вимірювань, а похибки вимірювань відомі та із заданою ймовірністю не виходять за встановлені межі;
- методика виконання вимірювань - сукупність процедур і правил, виконання яких забезпечує одержання результатів вимірювань з потрібною точністю;
- засіб вимірювальної техніки - технічний засіб, який застосовується під час вимірювань і має нормовані метрологічні характеристики;
- тип засобу вимірювальної техніки - сукупність засобів вимірювальної техніки одного і того ж призначення, які мають один і той же принцип дії, однакову конструкцію та виготовлені за однією і тією ж технічною документацією;
- еталон - засіб вимірювальної техніки, що забезпечує відтворення і (чи) зберігання одиниці вимірювань одного чи декількох значень, а також передачу розміру цієї одиниці іншим засобам вимірювальної техніки;
- державний еталон - офіційно затверджений еталон, який забезпечує відтворення одиниці вимірювань та передачу її розміру іншим еталонам з найвищою у країні точністю;
- робочий еталон - еталон, призначений для перевірки чи калібрування засобів вимірювальної техніки;
- вихідний еталон - еталон, який має найвищі метрологічні властивості серед еталонів, що є на підприємстві чи в організації,
- перевірка засобів вимірювальної техніки— встановлення придатності засобів вимірювальної техніки, на які поширюється державний метрологічний нагляд, до

застосування на підставі результатів контролю їхніх метрологічних характеристик;

- калібрування засобів вимірювальної техніки - визначення в певних умовах або контроль метрологічних характеристик засобів вимірювальної техніки, на які не поширюється державний метрологічний нагляд;

- метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки - дослідження засобів вимірювальної техніки з метою визначення їхніх метрологічних характеристик та встановлення придатності цих засобів до застосування;

- атестація методики виконання вимірювань - процедура встановлення відповідності методики метрологічним вимогам, що ставляться до неї;

- вимірювальна лабораторія - організація чи окремий підрозділ організації, підприємства, що здійснює вимірювання фізичних величин, визначення хімічного складу, фізико-хімічних, фізико-механічних та інших властивостей і показників речовин, матеріалів і продукції.

Стаття 2. Сфера дії Закону.

Цей Закон поширюється на центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства (їх об'єднання), установи і організації незалежно від форм власності та виду діяльності, що діють на території України (далі - підприємства і організації), громадян-суб'єктів підприємницької діяльності і виробників (експортерів) іноземних держав, що ввозять засоби вимірювальної техніки на територію України (далі - іноземні виробники).

Стаття 3. Законодавство про метрологію та метрологічну діяльність. Відносини в сфері метрології і метрологічної діяльності регулюються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України.

Стаття 4. Державна метрологічна система.

1. Державна метрологічна система забезпечує єдність вимірювань в державі і спрямована на:

- реалізацію єдиної технічної політики в галузі метрології;
- захист громадян і національної економіки від наслідків недостовірних результатів вимірювань;
- економію всіх видів матеріальних ресурсів;
- підвищення рівня фундаментальних досліджень і наукових розробок;
- забезпечення якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- створення науково-технічних, нормативних та організаційних основ забезпечення єдності вимірювань в державі.

2. Діяльність щодо забезпечення функціонування та розвитку Державної метрологічної системи координує Державний комітет України по стандартизації, метрології та сертифікації (далі Держстандарт України) - центральний орган виконавчої влади.

Стаття 5. Нормативні документи з метрології.

1. Розроблення і затвердження нормативних документів із метрології

здійснюється відповідно до законодавства.

2. Вимоги нормативних документів із метрології, затверджені Держстандартом України, є обов'язковими для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, громадянами - суб'єктами підприємницької діяльності та іноземними виробниками.

3. Вимоги нормативних документів із метрології, затверджені центральними органами виконавчої влади, є обов'язковими для виконання підприємствами і організаціями, що належать до сфери управління цих органів.

4. Підприємства і організації можуть розробляти та затверджувати у сфері своєї діяльності документи з метрології, що конкретизують затверджені Держстандартом України нормативні документи з метрології і не суперечать їм.

РОЗДІЛ II. ОДИНИЦІ ВИМІРЮВАНЬ, ЇХ ВІДТВОРЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ. ЗДІЙСНЕННЯ ВИМІРЮВАНЬ. ЗАСОБИ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Стаття 6. Застосування одиниць вимірювань.

1. В Україні застосовуються одиниці вимірювань Міжнародної системи одиниць, прийнятої Генеральною конференцією з мір та ваг і рекомендованої Міжнародною організацією законодавчої метрології.

За рішенням Держстандарту України можуть бути допущені до застосування в Україні одиниці вимірювань, які не входять до Міжнародної системи одиниць.

2. Назви одиниць вимірювань, кратних і частинних від них, що застосовуються в Україні, позначення і правила їх написання встановлюються Держстандартом України.

Стаття 7. Особливості застосування одиниць вимірювань стосовно товарів та послуг призначених для експорту.

Характеристики і параметри експортованих товарів (у тому числі засобів вимірювальної техніки) та послуг (у тому числі з вимірювань, метрологічної атестації, повірки, калібрування і державних випробувань), що виконуються для іноземних держав, можуть бути подані в одиницях вимірювань, встановлених замовником.

Стаття 8. Відтворення та зберігання одиниць вимірювань.

1. Відтворення та зберігання одиниць вимірювань з метою передачі їхніх розмірів засобам вимірювальної техніки, які застосовуються на території України, забезпечуються державними еталонами.

Еталонна база створюється та удосконалюється відповідно до державних науково-технічних програм, які розробляються Держстандартом України, з метою забезпечення потреб економіки і оборони України.

За виконання завдань цих програм, технічний рівень державних еталонів та оптимальність структури еталонної бази відповідає Держстандарту України.

2, Державні еталони є виключно державною власністю, підлягають затвердженню Держстандартом України і перебувають у його віданні.

Відповідальність за додержання правил і умов зберігання та застосування державних еталонів покладається на керівників організацій та вчених, зберігачів цих еталонів.

Стаття 9. Застосування, ввезення, виробництво, ремонт, продаж і прокат засобів вимірювальної техніки.

1. Засоби вимірювальної техніки можуть застосовуватися, якщо вони відповідають вимогам щодо точності, встановленим для цих засобів, у певних умовах їх експлуатації.

Порядок встановлення приналежності технічних засобів до засобів

вимірювальної техніки визначається Держстандартом України.

2. Засоби вимірювальної техніки, на які поширюється державний метрологічний нагляд, дозволяється застосовувати, випускати з виробництва, ремонту та у продаж і видавати напрокат лише за умови, якщо вони пройшли перевірку або державну метрологічну атестацію.

3 Засоби вимірювальної техніки, на які не поширюється державний метрологічний нагляд, дозволяється випускати з виробництва лише за умови, якщо вони пройшли калібрування або метрологічну атестацію.

4.Ввезення на територію України засобів вимірювальної техніки партіями може здійснюватися, якщо типи цих засобів занесені до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, допущених до застосування в Україні (далі-Державний реєстр України). Порядок ввезення на територію України засобів вимірювальної техніки встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5.Підприємства, організації та громадяни-суб'єкти підприємницької діяльності, які займаються зазначеними в частинах 2 і 3 цієї статті видами діяльності, повинні письмово повідомити відповідні територіальні органи Держстандарту України про свою діяльність.

Стаття 10. Вимірювання та використання їх результатів.

1.Вимірювання у сфері поширення державного метрологічного нагляду можуть виконуватися вимірювальними лабораторіями за умови їх акредитації на право виконання вимірювань.

2.Вимірювання, що здійснюються у сфері поширення державного метрологічного нагляду, мають виконуватися згідно з атестованими методиками виконання вимірювань.

3.Результати вимірювань можуть бути використані за умови, якщо відомі відповідні характеристики похибок вимірювань.

Розділ III. МЕТРОЛОГІЧНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Стаття 11. Структура метрологічної служби України.

Метрологічна служба України складається з Державної метрологічної служби і метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

Стаття 12. Державна метрологічна служба.

1. Державна метрологічна служба організовує, здійснює та координує діяльність, спрямовану на забезпечення єдності вимірювань в державі, а також здійснює державний метрологічний контроль і нагляд за додержанням вимог цього закону, інших нормативно-правових актів України і нормативних документів із метрології.

До Державної метрологічної служби належать:

- відповідні підрозділи центрального апарату Держстандарту України;
- державні наукові метрологічні центри, що належать до сфери управління Держстандарту України (далі – метрологічні центри Держстандарту України);
- територіальні органи Держстандарту України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі та містах обласного підпорядкування (далі - територіальні органи Держстандарту України);
- державна служба єдиного часу і еталонних частот;
- державна служба стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів;
- державна служба стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів.

2. Держстандарт України здійснює державне управління забезпеченням єдності вимірювань в Україні.

До компетенції Держстандарту України належить проведення єдиної в країні технічної політики щодо забезпечення єдності вимірювань, у тому числі:

- організація проведення фундаментальних досліджень у галузі метрології,
- організація створення та функціонування еталонної бази України;
- визначення порядку створення, затвердження, реєстрації, зберігання та застосування еталонів, а також звірення їх з міжнародними еталонами та еталонами інших країн;
- координація діяльності метрологічної служби України;
- визначення загальних метрологічних вимог до засобів вимірювальної техніки, методів та результатів вимірювань;
- затвердження типів засобів вимірювальної техніки;
- визначення загальних вимог щодо порядку проведення калібрування і метрологічної атестації засобів вимірювальної техніки;
- визначення загальних вимог до розроблення та атестації методик виконання вимірювань;
- визначення порядку проведення всіх видів державного метрологічного контролю і нагляду;

- організація і проведення державного метрологічного контролю і нагляду;
- затвердження типових положень про метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій;
- розроблення або участь у розробленні національних, державних і багатогалузевих програм, що стосуються забезпечення єдності вимірювань;
- участь у діяльності міжнародних метрологічних організацій в порядку, передбаченому законодавством.

Рішення Держстандарту України з питань метрології, прийняті в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, громадянами-суб'єктами підприємницької діяльності та іноземними виробниками.

3. Метрологічні центри Держстандарту України виконують роботи, пов'язані із створенням, вдосконаленням, зберіганням і застосуванням державних еталонів, створенням систем передачі розмірів одиниць вимірювань, розробленням нормативних документів із метрології, а також здійснюють державний метрологічний контроль.

4. Територіальні органи Держстандарту України на відповідній території виконують завдання і функції Держстандарту України в межах, визначених положенням про ці органи та наказами Держстандарту України,

5. Метрологічні центри і територіальні органи Держстандарту України за угодами з підприємствами, організаціями і громадянами-суб'єктами підприємницької діяльності можуть проводити калібрування і ремонт засобів вимірювальної техніки, метрологічну експертизу документації, акредитацію вимірювальних лабораторій, атестацію методик виконання вимірювань та надавати інші метрологічні послуги відповідно до цього Закону.

6. Державна служба єдиного часу і еталонних частот здійснює міжрегіональну і міжгалузеву координацію і виконання робіт, спрямованих на забезпечення єдності вимірювань часу і частоти та визначення параметрів обертання Землі.

7. Державна служба стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів здійснює міжрегіональну і міжгалузеву координацію і забезпечує виконання робіт, пов'язаних із розробленням та впровадженням стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів.

8. Державна служба стандартних, довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів здійснює міжрегіональну і міжгалузеву координацію і забезпечує виконання робіт, пов'язаних із розробленням і впровадженням стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів.

9. Положення про Державну службу єдиного часу і еталонних частот, Державну службу стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, Державну службу стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

1. Метрологічні служби можуть створюватися:

- у центральних органах виконавчої влади - для координації робіт, пов'язаних із забезпеченням єдності вимірювань і здійсненням метрологічного контролю і нагляду;
- в органах управління об'єднань підприємств - для виконання делегованих підприємствами, що входять до складу об'єднань, функцій щодо забезпечення єдності вимірювань;
- на підприємствах і в організаціях - для забезпечення єдності вимірювань та здійснення метрологічного контролю і нагляду.

2. Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій організують та виконують роботи, пов'язані із забезпеченням єдності вимірювань у сфері діяльності, основними з яких є:

- організація і здійснення метрологічного контролю і нагляду;
- розроблення методик виконання вимірювань, методик метрологічної атестації, повірки та калібрування засобів вимірювальної техніки;
- організація та проведення державних випробувань, повірки і ремонту засобів вимірювальної техніки.

3. Положення про метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій розробляються згідно з типовими положеннями про ці служби, які затверджуються Держстандартом України.

4. Положення про метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, головні організації цих служб і метрологічні служби підприємств і організацій погоджуються відповідно з Держстандартом України, його метрологічними центрами та територіальними органами.

РОЗДІЛ IV. ДЕРЖАВНИЙ МЕТРОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД

Стаття 14. Мета державного метрологічного контролю і нагляду.

Державний метрологічний контроль і нагляд здійснюються Державною метрологічною службою з метою перевірки додержання вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів України і нормативних документів із метрології.

Стаття 15. Об'єкти державного метрологічного контролю і нагляду. Об'єктами державного метрологічного контролю і нагляду є:

- засоби вимірювальної техніки;
- методики виконання вимірювань;
- кількість фасованого товару в упаковках;

Стаття 16. Сфера державного метрологічного нагляду.

Державний метрологічний нагляд стосовно об'єктів, перелічених у статті 15 цього Закону, поширюється на вимірювання, результати яких використовуються під час;

- робіт по забезпечення охорони здоров'я;
- забезпеченню захисту життя та здоров'я громадян;
- контролю якості і безпеки продуктів харчування;
- контролю стану навколишнього природного середовища;

- контролю безпеки умов праці;
- геодезичних і гідрометеорологічних робіт;
- торговельно-комерційних операцій і розрахунків між покупцем (споживачем) і продавцем (постачальником, виробником, виконавцем), у тому числі у сферах побутових і комунальних послуг, послуг електро- та поштового зв'язку;
- податкових, банківських і митних операцій;
- обліку енергетичних і матеріальних ресурсів (електричної і теплової енергії, газу, води, нафтопродуктів тощо), за винятком внутрішнього обліку, який ведеться підприємствами, організаціями та громадянами-суб'єктами підприємницької діяльності;
- робіт, що виконуються за дорученням органів прокуратури та правосуддя;
- обов'язкової сертифікації продукції;
- реєстрації національних і міжнародних спортивних рекордів.

Стаття 17. Види державного метрологічного контролю і нагляду. 1 .До державного метрологічного контролю належать;

- державна метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки;
- повірка засобів вимірювальної техніки;
- акредитація на право проведення державних випробувань, повірки і калібрування засобів вимірювальної техніки, проведення вимірювань та атестації методик виконання вимірювань.

2. До державного метрологічного нагляду належать:

- державний метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань;
- державний метрологічний нагляд за кількістю фасованого товару в упаковках.

Стаття 18. Державні випробування засобів вимірювальної техніки і затвердження їх типів.

1. Засоби вимірювальної техніки, призначені для серійного виробництва або для ввезення на територію України партіями, підлягають державним приймальним та контрольним випробуванням з метою затвердження типів цих засобів або контролю їх відповідності затвердженим типам і обов'язковим вимогам нормативних документів із метрології.

Затверджені типи засобів вимірювальної техніки заносяться Держстандартом України до Державного реєстру України.

Державним приймальним і контрольним випробуванням не підлягають засоби вимірювальної техніки, які призначені для застосування в побуті і на які не поширюється державний метрологічний нагляд. Порядок встановлення належності засобів вимірювальної техніки до таких, що призначені для використання є побуті, визначається Держстандартом України,

2. Державні приймальні і контрольні випробування засобів вимірювальної техніки проводяться метрологічними центрами і територіальними органами Держстандарту України, акредитованими на право проведення цих випробувань,

3. Державні приймальні випробування засобів вимірювальної техніки, на які не поширюється державний метрологічний нагляд, можуть проводитися метрологічними службами центральних органів виконавчої влади, підприємств і

організацій, акредитованими на право проведення цих випробувань.

4. На засоби вимірювальної техніки, типи яких затверджено Держстандартом України, та (чи) на їхню експлуатаційну документацію наноситься знак затвердження типу, форму якого встановлює Держстандарт України.

Стаття 19. Державна метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки.

1. Засоби вимірювальної техніки, які не підлягають державним випробуванням згідно із статтею 18 цього Закону і на які поширюється державний метрологічний нагляд, підлягають державній метрологічній атестації.

2. Державна метрологічна атестація здійснюється метрологічними центрами і територіальними органами Держстандарту України, акредитованими на право проведення державних випробувань чи повірки засобів вимірювальної техніки.

3. Порядок оформлення результатів державної метрологічної атестації встановлюється Держстандартом України.

Стаття 20. Повірка засобів вимірювальної техніки.

1. Засоби вимірювальної техніки, які перебувають в експлуатації, випускаються з виробництва, ремонту та у продаж і видаються напрокат і на які поширюється державний метрологічний нагляд, підлягають повірці.

Повірці підлягають також:

- робочі еталони, що є власністю метрологічних центрів та територіальних органів Держстандарту України;
- вихідні еталони, що є власністю підприємств і організацій;
- засоби вимірювальної техніки, що застосовуються під час державних випробувань, державної метрологічної атестації та повірки засобів вимірювальної техніки.

2. Перелік засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації і підлягають повірці, складається їх користувачем та подається на погодження до територіального органу Держстандарту України.

Порядок складання цих переліків визначається Держстандартом України.

3. Повірка засобів вимірювальної техніки проводиться територіальними органами Держстандарту України, акредитованими на право її проведення. Повірка здійснюється службовими особами територіальних органів Держстандарту України - державними повірниками.

Повірка засобів вимірювальної техніки з використанням державних еталонів проводиться метрологічними центрами Держстандарту України.

4. Повірку засобів вимірювальної техніки під час експлуатації та випуску з виробництва і ремонту можуть виконувати метрологічні служби підприємств і організацій, акредитовані на право проведення цієї повірки.

За порушення умов правил проведення повірки засобів вимірювальної техніки керівники відповідних підприємств і організацій несуть відповідальність згідно із законодавством.

5. Порядок оформлення результатів повірки встановлюється Держстандартом України.

6. Місцеві органи виконавчої влади повинні сприяти проведенню повірки

засобів вимірювальної техніки на місці їх експлуатації, у тому числі:

- надавати відповідні приміщення;
- забезпечувати допоміжним персоналом і транспортом;
- повідомляти власників і користувачів засобів вимірювальної техніки про час і місце проведення повірки.

Стаття 21. Акредитація на право проведення державних випробувань, повірки і калібрування засобів вимірювальної техніки, вимірювань, атестації методик виконання вимірювань.

1. Акредитація на право проведення державних випробувань, повірки і калібрування засобів вимірювальної техніки, вимірювань, атестації методик виконання вимірювань здійснюється

Держстандартом України, його метрологічними центрами і територіальними органами.

2. Держстандартом України здійснюється акредитація;

- метрологічних центрів Держстандарту України - на право проведення державних приймальних випробувань засобів вимірювальної техніки;

- територіальних органів Держстандарту України - на право проведення державних приймальних і контрольних випробувань та повірки засобів вимірювальної техніки;

- метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій - на право проведення державних приймальних випробувань та повірки засобів

вимірювальної¹ техніки;

- калібрувальних лабораторій метрологічних служб або інших організаційних структур підприємств і організацій (далі - калібрувальні лабораторії) - на право проведення калібрування засобів вимірювальної техніки для інших підприємств, організацій і для громадян суб'єктів підприємницької діяльності;

- повірочних (калібрувальних) лабораторій іноземних виробників - на право проведення повірки (калібрування) засобів вимірювальної техніки, що поставляються в Україну.

- повірочних (калібрувальних) лабораторій іноземних виробників - на право проведення повірки (калібрування) засобів вимірювальної техніки, що поставляються в Україну.

- повірочних (калібрувальних) лабораторій іноземних виробників - на право проведення повірки (калібрування) засобів вимірювальної техніки, що поставляються в Україну.

- повірочних (калібрувальних) лабораторій іноземних виробників - на право проведення повірки (калібрування) засобів вимірювальної техніки, що поставляються в Україну.

3. Територіальними органами Держстандарту України здійснюється акредитація вимірювальних лабораторій підприємств і організацій, що не належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, а також вимірювальних лабораторій підприємств, організацій,

що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади (якщо не передбачено законодавством) на право проведення вимірювань у сфері поширення державного метрологічного нагляду.

4. Метрологічні центри Держстандарту України та уповноважені Держстандартом України його територіальні органи здійснюють акредитацію метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, Підприємств і організацій на право проведення атестації методик виконання вимірювань, що використовуються у сфері поширення державного метрологічного нагляду.

5. У разі позитивного рішення про акредитацію видається у встановленому порядку атестат акредитації.

Спори з питань акредитації розглядаються Держстандартом України, судом або арбітражним судом.

Стаття 22. Державний метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань.

1. Державний метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань на центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, організації, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності.

2. У центральних та місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування та в органах управління об'єднань підприємств проводиться перевірка додержання вимог цього Закону, інших нормативно-правових актів України і нормативних документів із метрології.

На підприємствах, в організаціях і у громадян - суб'єктів підприємницької діяльності крім того проводиться перевірка:

- стану і застосування засобів вимірювальної техніки;
- застосування атестованих методик виконання вимірювань і правильності виконання вимірювань;

- додержання умов проведення державних випробувань, повірки, калібрування, введення, випуску з виробництва, ремонту та у продаж і видачі на прокат засобів вимірювальної техніки, проведення вимірювань та атестації методик виконання вимірювань.

Стаття 23. Державний метрологічний нагляд за кількістю фасованого товару в упаковках.

1. Державному метрологічному нагляду за кількістю фасованого товару в упаковках

підлягають готові упаковки будь-якого виду під час фасування і продажу товару у разі, коли вміст цих упаковок не може бути змінений без їх розкривання чи деформування, а кількість товару подана через масу, об'єм чи іншу фізичну величину.

2. На упаковці мають бути зазначені номінальна кількість товару в одиницях маси, об'єму або іншої фізичної величини, а також гранично допустимі відхилення від номінальної кількості або зроблено посилання на нормативний документ, за яким їх встановлено.

Стаття 24. Права і обов'язки державних інспекторів з метрологічного нагляду.

1. Державний метрологічний нагляд здійснюють службові особи Держстандарту України та його територіальних органів - державні інспектори з метрологічного нагляду (далі - державні інспектори).

Державні інспектори повинні бути атестовані в порядку, встановленому Держстандартом України.

2. Державні інспектори, виконуючи свої обов'язки, мають право:

- безперешкодно, з пред'явленням службового посвідчення, відвідувати центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, організації і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності з додержанням встановлених у них порядку і режиму роботи;

- перевіряти діяльність центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, організацій і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності щодо додержання вимог цього Закону, інших нормативно-правових актів України і нормативних документів із метрології, а також використовувати при цьому їх технічні засоби та залучати до перевірок їх працівників;

- одержувати необхідні відомості та матеріали з метрології;
- направляти на інспекційну говірку засоби вимірювальної техніки;
- перевіряти правильність віднесення засобів вимірювальної техніки до таких, що підлягають повірці;

- перевіряти кількість фасованого товару в упаковках під час його фасування і продажу;

- користуватися проїзними квитками для проїзду в міському пасажирському транспорті (крім таксі), які можуть закуповуватися за рахунок асигнувань, передбачених у кошторисі на

утримання організації, в штаті якої ці інспектори перебувають.

3. У разі виявлення порушень, метрологічних норм і правил державні інспектори в установленому законом порядку мають право:

- забороняти застосування, випуск з виробництва, ремонту та у продаж і видачу на прокат засобів вимірювальної техніки;
- анулювати результати перевірки засобів вимірювальної техніки;
- давати приписи і встановлювати терміни усунення порушень метрологічних норм і правил;
- забороняти реалізацію партій фасованого товару;
- забороняти виконання робіт, пов'язаних з вимірюваннями, якщо ці вимірювання не забезпечують достовірних результатів;
- складати протокол про адміністративні порушення в галузі метрології;
- вносити пропозиції щодо анулювання документів з акредитації на право проведення державних випробувань, перевірки і калібрування засобів вимірювальної техніки, проведення вимірювань та атестації методик виконання вимірювань.

4. Справи про адміністративні правопорушення в галузі метрології розглядаються Держстандартом України та його територіальними органами за місцем їх розташування.

5. Державні інспектори зобов'язані проводити державний метрологічний нагляд з додержанням вимог цього Закону, інших нормативно-правових актів України і нормативних документів із метрології.

Стаття 25. Правовий захист державних інспекторів.

1. Державні інспектори під час виконання своїх обов'язків перебувають під захистом закону, Держава гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності та майна державних інспекторів і членів їх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій у зв'язку з виконанням ними своїх обов'язків.

2. Державні інспектори підлягають обов'язковому державному страхуванню.

Порядок та умови страхування державних інспекторів визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. За образу державного інспектора, а також опір, погрозу, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на нього обов'язків, винні особи притягаються до відповідальності згідно із законодавством.

4. У разі каліцтва, інвалідності чи іншого ушкодження здоров'я, що сталися у зв'язку з виконанням службових обов'язків, державному інспектору виплачується компенсація в розмірі від річного до п'ятирічного грошового утримання залежно від ступеня втрати працездатності, а у разі його загибелі - сім'ї загиблого виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічного грошового утримання за останньою посадою, яку він займав.

Збитки, завдані майну державного інспектора або членів його сім'ї у зв'язку з виконанням ним службових обов'язків, компенсуються в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Стаття 26. Відносини Держстандарту України та його територіальних органів з правоохоронними органами.

Працівники правоохоронних органів подають допомогу державним інспекторам у виконанні ними службових обов'язків та припиняють незаконні дії громадян, які перешкоджають виконанню обов'язків, покладених на державних інспекторів.

Стаття 27. Права і обов'язки державних повірників.

1. Державні повірники атестуються в порядку, встановленому Держстандартом України.

2. Державні повірники, виконуючи свої обов'язки, мають право:

- безперешкодно[^] пред'явленням службового посвідчення, відвідувати підприємства і організації з додержанням встановлених у них порядку і режиму роботи для виконання повірочних робіт;

- брати участь у здійсненні державного метрологічного контролю і нагляду;
- використовувати технічні засоби і залучати до проведення перевірки засобів вимірювальної техніки працівників підприємств організацій, на яких вона здійснюється.

3. У разі, якщо за результатами перевірки засоби вимірювальної техніки не відповідають

вимогам нормативних документів із метрології, державні повірники мають право:

- забороняти використання або випуск з виробництва та ремонту засобів вимірювальної техніки;

- анулювати результати перевірки засобів вимірювальної техніки;
- вносити пропозиції щодо скорочення міжповірочного інтервалу у разі, коли засоби вимірювальної техніки не відповідають встановленим метрологічним нормам;

- проводити перевірку з додержанням вимог відповідних нормативних документів із метрології.

Стаття 28. Розгляд скарг на рішення Держстандарту України, його

метрологічних центрів і територіальних органів.

1.Скарги на рішення Держстандарту України, його метрологічних центрів і територіальних органів, їх службових осіб, а також на дії цих осіб розглядаються в порядку, встановленому законодавством,

2.Подання скарги не зупиняє виконання рішень Держстандарту України, його метроло

гічних центрів і територіальних органів, їх службових осіб, а також дії цих осіб.
РОЗДІЛ V. МЕТРОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ МЕТРОЛОГІЧНІ СЛУЖБИ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ

Стаття 29. Види метрологічного контролю і нагляду, що здійснюють метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

Метрологічний контроль і нагляд здійснюються метрологічними службами центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій у сферах своєї діяльності.

Метрологічний нагляд здійснюється за забезпеченням єдності вимірювань.

До метрологічного контролю належать:

- метрологічна атестація та калібрування засобів вимірювальної техніки;
- акредитація калібрувальних і вимірювальних лабораторій;
- метрологічна експертиза документації та звітів про науково-дослідні роботи та

атестація методик виконання вимірювань.

Стаття 30. Метрологічна атестація засобів вимірювальної техніки

Засоби вимірювальної техніки, які не підлягають державним приймальним випробуванням згідно із статтею 18 цього Закону і на які не поширюється державний метрологічний нагляд, підлягають метрологічній атестації.

Метрологічна атестація та оформлення її результатів проводяться в порядку, встановленому Держстандартом України.

Стаття 31. Калібрування засобів вимірювальної техніки.

1.Засоби вимірювальної техніки, які підлягають державним випробуванням згідно із статтею 18 цього Закону і на які не поширюється державний метрологічний нагляд, підлягають калібруванню під час випуску з виробництва.

Необхідність проведення калібрування в експлуатації засобів вимірювальної техніки, на які не поширюється державний метрологічний нагляд, визначається їх користувачем.

2.Калібрувальні лабораторії, які проводять калібрування засобів вимірювальної техніки для інших підприємств, організацій і для громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, повинні бути акредитовані згідно з вимогами етапі 21 цього Закону.

3.Калібрування та оформлення їх результатів проводяться в порядку, встановленому Держстандартом України.

Стаття 32. Акредитація калібрувальних і вимірювальних лабораторій.

1. Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади і уповноважених ними підприємств і організацій здійснюють акредитацію калібрувальних і вимірювальних лабораторій підприємств і організацій, що належать до сфери їх управління.

Ці служби здійснюють акредитацію:

- калібрувальних лабораторій підприємств і організацій - на право проведення калібрування засобів вимірювальної техніки для власних потреб цих підприємств і організацій;
- вимірювальних лабораторій підприємств і організацій (за винятком лабораторій, передбачених статтею 21 цього Закону) - на право проведення вимірювань.

2.Акредитація вимірювальних лабораторій, які виконують вимірювання у сфері поширення державного метрологічного нагляду, здійснюється з обов'язкової участі територіальних органів Держстандарту України.

3.Акредитація лабораторій здійснюється відповідно до вимог, що встановлюється центральними органами виконавчої влади та об'єднаннями підприємств за погодженням з Держстандартом України.

Стаття 33. Метрологічна експертиза документації та звітів про науково-дослідні роботи, атестація методик виконання вимірювань.

1.Метрологічна експертиза документації (технічних завдань, нормативних документів, конструкторської, проектної і технологічної документації) та звітів про науково-дослідні роботи і геологічне вивчення надр, здійснюється відповідно до вимог нормативних документів Держстандарту України.

2.Атестація методик виконання вимірювань, що використовуються у сфері поширення державного метрологічного нагляду, може проводитися метрологічними службами центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій за умови їх акредитації згідно із статтею 21 цього Закону.

Стаття 34. Метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань.

1. Під час метрологічного нагляду за забезпеченням єдності вимірювань, проводиться

перевірка;

- стану і застосування засоби вимірювальної техніки;
- застосування методик виконання вимірювань;
- правильності виконання вимірювань;
- своєчасності надання засобів вимірювальної техніки на повірку і калібрування;
- дотримання умов і правил проведення повірки і калібрування засобів вимірювальної техніки та проведення вимірювань, що виконуються акредитованими повірочними, калібрувальними та вимірювальними лабораторіями;
- дотримання вимог нормативних документів із метрології.

2. Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій мають право за результатами метрологічного нагляду видавати приписи щодо припинення та усунення порушень метрологічних норм і правил.

3. Порядок проведення метрологічного нагляду за забезпеченням єдності вимірювань, видачі приписів за результатами метрологічного нагляду встановлюються центральними органами виконавчої влади, підприємствами і організаціями з дотриманням вимог законодавства.

Стаття 35. Особливості метрологічної діяльності у сфері оборони України.

Особливості метрологічної діяльності у сфері оборони України регламентуються окремим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства оборони України і Держстандарту України і не повинно суперечити цьому Закону.

Стаття 36. Особливості метрологічної діяльності у сфері наукових досліджень і розробок в Україні.

Особливості метрологічної діяльності у сфері наукових досліджень і розробок в Україні регламентуються окремим положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Національної академії наук України і Держстандарту України і не повинно суперечити цьому Закону.

Розділ VI. ФІНАНСУВАННЯ МЕТРОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 37. Фінансування діяльності Державної метрологічної служби.

1. Фінансування діяльності Державної метрологічної служби здійснюється за рахунок:
  - коштів державного бюджету;
  - надходжень від виконання робіт із державного метрологічного контролю, інших метрологічних послуг;
  - коштів від виконання науково-дослідних робіт;

- інших надходжень, передбачених законом.

2. Обов'язковому фінансуванню за рахунок коштів Державного бюджету України

підлягають:

- фундаментальні дослідження та розроблення нормативних документів у галузі метрології;
- створення, вдосконалення, придбання, утримання та експлуатація державних еталонів;
- роботи, пов'язані з діяльністю державних служб єдиного часу і еталонних частот, стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, стандартних довідкових даних про фізичні сталі та властивості речовин і матеріалів;
- роботи, пов'язані з виконанням державних та багатогалузевих науково-технічних програм у галузі метрології;
- роботи з державного метрологічного нагляду.

Кошти на виконання перелічених робіт визначаються щорічно під час формування Державного бюджету України та Програми економічного і соціального розвитку України на відповідний рік, виходячи із можливостей Державного бюджету України.

3. У соціально-економічних і науково-технічних програмах обов'язково повинні передбачатися розділи з метрологічного забезпечення та визначатися джерела фінансування робіт щодо виконання завдань цих розділів.

Стаття 38. Оплата метрологічних робіт та використання коштів, отриманих за виконання цих робіт і надання метрологічних послуг.

Підприємства, організації і громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності оплачують метрологічні роботи, пов'язані із здійсненням на госпрозрахункових засадах всіх видів державного метрологічного контролю, визначених статтею 17 цього Закону, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Кошти, отримані за виконання зазначених метрологічних робіт та надання метрологічних послуг, передбачених частиною 5 статті 12 цього Закону, можуть використовуватися метрологічними центрами і територіальними органами Держстандарту України для забезпечення їх виробничої та наукової діяльності.

Стаття 39. Фінансування діяльності метрологічних служб центральних органів виконавчої влади, підприємств і організацій.

1. Метрологічні служби центральних органів виконавчої влади, а також підприємств і організацій, що належать до сфери їх управління, які фінансуються із Державного бюджету України, виконують всі роботи, пов'язані із забезпеченням єдності вимірювань, за рахунок коштів Державного бюджету України, що виділяються на їх утримання на відповідний рік, згідно з їх

розрахунками, а також коштів, одержаних за надання метрологічних послуг.

2. Фінансування діяльності метрологічних служб всіх інших підприємств і організацій проводиться за рахунок коштів цих підприємств і організацій.

Розділ VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 40. Визнання результатів метрологічних робіт проведених в іноземних державах.

Відповідно до міжнародних договорів України можуть визнаватися результати державних випробувань, затвердження типу, повірки, калібрування і метрологічної атестації засобів вимірювальної техніки, атестації методик виконання вимірювань, проведених в іноземних державах.

Стаття 41. Відповідальність за порушення законодавства про метрологію та метрологічну ДІЯЛЬНІСТЬ.

Особи, винні в порушенні законодавства про метрологію та метрологічну діяльність, можуть притягатися до дисциплінарної, цивільної, адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Стаття 42. Введення в дію цього Закону.

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім статті 38, яка набирає чинності через три місяці з дня опублікування цього Закону.

2. Нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у двомісячний термін після опублікування цього закону подати до Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають з цього Закону.

4. Кабінету Міністрів України до 1 липня 1998 року:

- розробити і привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;
- забезпечити перегляд і скасування центральними органами виконавчої влади

їх
нор
мативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

5. Визначити таким, що втратив чинність, Декрет Кабінету Міністрів України від 26 квітня 1993 року № 40-93 «Про забезпечення єдності вимірювань» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 26, ст.278), крім статті 31, яка втрачає чинність через три місяці з дня опублікування цього Закону.

*м. Київ,
11 лютого 1998 року.*

Президент України
Л. Кучма

№113№-ВР

•